

ราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย

อาคารเฉลิมพระบารมี ๕๐ ปี เลขที่ ๒ ขอย ศูนย์วิจัย ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ กรุงเทพฯ 10320

โทร 0-2716-6141-3 โทรสาร 0-2716-6144 กรุงเทพฯ ๑ 10311

Royal College of Surgeons of Thailand

Royal golden Jubilee Building 2 Soi Soonvijai, New Petchaburi Road Bangkok 10300, Thailand

Tel 66-0-2716-6141-3 FAX 66 0-2716-6144 Bangkok 10300, Thailand

Email Address frcst@surgeons.or.th Website www.surgeons.or.th

แนวทางการรักษาพยาบาลด้านศัลยกรรม CLINICAL PRACTICE GUIDELINES IN SURGERY

สาขา: ศัลยศาสตร์ตกแต่งและเสริมสร้าง

เรื่อง: กระดูกใบหน้าหัก (Facial fractures)

1. นิยาม กระดูกใบหน้าประกอบไปด้วยกระดูกต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. Frontal
2. Temporal
3. Zygoma
4. Sphenoid
5. Ethmoid
6. Lacrimal
7. illa
8. Nasal
9. Mandible

กระดูกเหล่านี้หักจากอุบัติเหตุหรือการทำร้ายร่างกาย

2. การวินิจฉัย

2.1 ประวัติ

- อุบัติเหตุจากรถยนต์, รถจักรยานยนต์, ตกจากที่สูง, ถูกทำร้ายร่างกาย บริเวณใบหน้าและศีรษะ
- ความรุนแรง
- การหมดสติ
- บริเวณใบหน้าที่ได้รับแรงกระแทก
- ประวัติการเสียเลือดก่อนมาโรงพยาบาล
- ประวัติการทำฟัน การมองเห็น
- ประวัติโรคประจำตัว, แพ้ยา

2.2 การตรวจร่างกาย

ตรวจตามลำดับดังนี้

- Vital sign
- ลำดับความรู้
- ลักษณะการหายใจ
- ผิวหนัง

- บันทึกการฉีกขาดของผิวหนัง, ตำแหน่ง, ขนาด, ความลึก

- บันทึกกรอยฟกช้ำ
  - จุดกดเจ็บ, crepitation, stepping ของกระดูก, asymmetry ของกระดูกทั้งสองข้าง
  - การรับความรู้สึกบริเวณใบหน้า
  - การขยับของกล้ามเนื้อบริเวณใบหน้า, muscle of expression และ muscle of mastication
  - การมองเห็น, การกลอกลูกตา, ม่านตา
  - การสบฟัน, และบาดแผลในช่องปาก และฟัน
  - เลือดออกในปากและจมูก
  - จุดกดเจ็บบริเวณกระดูกคั่นคอ
  - เลือดออกในหู, tympanic membrane
3. การตรวจทางห้องปฏิบัติการ
- 3.1 การตรวจที่ควรทำ
- CBC
  - Film chest
  - Film C-spine
  - Film skull AP, water view, townes view
- 3.2 การตรวจตามความจำเป็น
- CT scan - Facial bone, coronal และ axial view
  - Brain
  - Pancreas view
  - Lateral view
  - Mandible oblique view
  - Apical view of teeth
  - Dental impression
  - Film TM joint
4. การปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ
- ศัลยแพทย์ประสาท, จักษุแพทย์, รังสีแพทย์, โสต, นาสสิก, ศัลยแพทย์ทั่วไป ถ้ามี
- อวัยวะที่เกี่ยวข้อง มีอุบัติเหตุร่วมด้วย
5. ข้อบ่งชี้ที่ควรรับผู้ป่วยในโรงพยาบาล
- ประวัติได้รับกระทบกระเทือนทางสมอง
  - เลือดออกในทางเดินหายใจ หรือในช่องปาก
  - กระดูกใบหน้าหักมากกว่า 1 ชิ้น
  - ข้อบ่งชี้ที่ต้องได้รับการผ่าตัดเร่งด่วน
  - ทางเดินหายใจบวม
6. การพยาบาลในหอผู้ป่วยหนัก
- ตามข้อบ่งชี้
7. Emergency treatment
- มี 4 หัวข้อที่ต้องรักษาเป็นการด่วน
- 7.1 Maintain airway
- ถ้าผู้ป่วยมี airway obstruction การทำ endotracheal intubation หรือ tracheostomy
- Cricothyroidotomy อาจต้องทำในกรณีรีบด่วนมาก
- 7.2 Profuse hemorrhage
- ถ้ามีเลือดออกมาจากตำแหน่งที่กระดูกหัก อาจให้การรักษาต่อไปนี้
- 7.2.1 Manual reduction ร่วมกับ intermaxillary fixation

- 7.2.2 Anterior-posterior nasal packing
  - 7.2.3 Facial compression (wrap-around) dressing
  - 7.2.4 Angiographic embolization
  - 7.2.5 External carotid and superficial temporal ligation
  - 7.2.6 Blood and coagulation factor replacement
8. การรักษา จะแบ่งแนวทางการรักษาตามตำแหน่งของกระดูกที่หัก
- 8.1 Frontal bone และ frontal sinus
    - แบ่งการรักษาได้ดังนี้
      - 8.1.1 Non-displaced fracture of anterior wall
        - ไม่ต้องผ่าตัดคีตกระดูก
        - เย็บแผลปิดตามความจำเป็น
      - 8.1.2 Displaced fracture of anterior wall
        - 8.1.2(1) ไม่มี nasofrontal obstruction
          - Open reduction with internal fixation by wiring or miniplate and screws
          - ถ้ากระดูกแตกเป็นชิ้นเล็ก ๆ มาก อาจจะเอากระดูกออก และนำ bone graft มาใส่แทนได้
        - 8.1.2(2) มี nasofrontal duct obstruction ควร Obliteration of sinus โดยใช้ bone graft, fat หรือ muscle
      - 8.1.3 Posterior wall non-displaced fracture
        - 8.1.3 (1) Nasofrontal duct patent open Reduction เฉพาะ anterior wall
        - 8.1.3 (2) มี nasofrontal duct obstruction Obliterate sinus
      - 8.1.4 Posterior wall comminuted fracture
        - ทำ cranialization, ดูแลเรื่อง brain injury และ dural repair
  - 8.2 Fracture nose
    - 8.2.1 ถ้ามีขนาดแผลเปิดร่วมกับมี deviation หรือ displaced fracture
      - การจัดกระดูกเข้าที่
      - อาจทำ internal fixation ตามความจำเป็น
      - เย็บแผลปิด, ร่วมกับใส่ splint ตามความจำเป็น
    - 8.2.2 ไม่มีขนาดแผลเปิด แต่มี deviation หรือ displaced fracture
      - จัดกระดูกเข้าที่โดย closed reduction
      - ทำ nasal packing และ splint ตามความจำเป็น
  - 8.3 Fracture zygoma
    - 8.3.1 Nondisplaced
      - Need no treatment
    - 8.3.2 Displaced or with trismus, enophthalmos
      - Open reduction with internal fixation by wiring, plate and screw
  - 8.4 Fracture orbit
    - 8.4.1 Orbital rim
      - Open reduction and internal fixation ควรทำในรายที่มี displacement
    - 8.4.2 Internal orbit
      - ควรต้องทำผ่าตัดแก้ไขในกรณี
      - Extraocular muscle entrapment

- Enophthalmos

- จาก CT scan เห็นการเคลื่อนของไขมัน หรือการกดทับของกล้ามเนื้อ

การทำผ่าตัด

- สํารวจภายในกระบอกตา
- ปลอยส่วนที่กดทับกล้ามเนื้อ, จัดไขมันเข้าที่
- เสริมกระดูกที่หายไปด้วย bone, plate หรือ alloplastic material ที่เหมาะสม

8.5 Lefort fracture

ผ่าตัดรักษาเพื่อให้การสบฟันคงเดิม

- รูปใบหน้าที่ผู้ป่วยคงเดิม

การทำผ่าตัดประกอบด้วย

- Open reduction
- Internal fixation ด้วย plate screw หรือ wiring
- Intermaxillary fixation ร่วมกับ craniofacial suspension (ถ้าจำเป็น)
- Bone graft (ถ้าจำเป็น)
- Palatal splint (ถ้าจำเป็น)

8.6 Fracture mandible

แบ่งตามตำแหน่งได้ดังนี้

8.6.1 Condyle และ subcondylar

8.6.1 (1) Non-displace fracture

รักษาโดย functional therapy

8.6.1(2) Minimum displaced fracture with malocclusion

รักษาโดย IMF (intermaxillary fixation)

8.6.1 (3) Dislocation, severe malalignment

รักษาโดย open reduction, fixation และ IMF

8.6.2 Symphysis, body, angle

8.6.2 (1) Nondisplaced and stable fracture

อาจจะรักษาโดย closed reduction และ IMF

8.6.2 (2) Displaced fracture

ควรจะทำ open reduction, internal fixation ด้วย plate และ screw หรือ wiring ร่วมกับทำ IMF

8.6.3 - บาดแผลที่เปิดติดต่อยระหว่าง fracture กับผิวหนัง หรือ ช่องปาก ต้อง

เย็บปิดให้สนิท

- ถ้ามีชิ้นส่วนขาดหายไปควรต้องทำ bone graft ด้วย

9. การดำเนินโรค

บันทึกการดำเนินโรคภายหลังการผ่าตัดเกี่ยวกับภาวะทั่วไป, บาดแผล, การสบฟัน, การมองเห็น

10. ข้อบ่งชี้การจำหน่ายผู้ป่วย

- แผลผ่าตัดหายดี ไม่มีการติดเชื้อ
- ไม่มีผลแทรกซ้อนจากการผ่าตัด
- ระยะเวลาที่อยู่ในโรงพยาบาล หลังผ่าตัดประมาณ 7-15 วัน

11. การดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัด

- นัดผู้ป่วยมาเพื่อตรวจการมองเห็น, การสบฟัน 2-4 อาทิตย์ หลังออกจากโรงพยาบาล
- ดึงลวดมัดฟันออก 3-6 อาทิตย์ หลังผ่าตัด
- ตรวจซ้ำตามความจำเป็น

CPG-S code : 33R00

Correspondence

นพ.สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ

นพ.ทวีสิน ต้นประยูร

ฝ่ายวิชาการ รวสท.

แนวทางการรักษาพยาบาลด้านศัลยกรรมนี้ จัดทำขึ้นโดยคณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านศัลยศาสตร์ แต่ละสาขาได้ร่วมกันให้ความคิดเห็น ร่าง แก้ไข สรุป และจัดทำเป็นเอกสาร โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ศัลยแพทย์ และแพทย์ทั่วไปได้ใช้เป็นหลักในการดูแลรักษาผู้ป่วยที่มีปัญหาด้านศัลยกรรมที่พบบ่อยและ หรือ มีความสำคัญ กับเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้ทันต่อยุคสมัย เพื่อให้การรักษามีมาตรฐานจัดทำขึ้นในลักษณะของ **managed care guideline** มิใช่ตำราและห้ามนำไปใช้อ้างอิงในทางอื่น โดยมีได้รับอนุญาตจากราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย